

Børnenes sårbare fighter. At komme sig efter mishandling i barndommen er en livslang proces. Lisbeth Zornig Andersen var bagud på point, da hendes tilværelse blev skudt i gang, men overhalede skæbnen indenom med sin usædvanlige viljestyrke og gode begavelse.

Et barn af vold

Børnerådets formand, Lisbeth Zornig Andersen, havde en barndom præget af mishandling. En indædt viljestyrke og et usædvanligt overlevelsesinstinkt fik hende ud af mareridtet.

JAKOB RUBIN | jakob.rubin@jp.dk
CARSTEN BUNDGAARD | foto

Man må rejse sig ved det træ, man er faldet. Lisbeth Zornig Andersen har fået et barn mere end sin mor, men til gengæld har de fået en normal opvækst fuld af kærlighed. Her er fire af dem, fra venstre Tea, 12, Magnus, 10, Freja, 15, og Asbjørn på 23 år.

En dag, hvor jeg er alene med mor og Jan på værtshus, begynder de at skændes. Jan griber mor i håret og trækker hende ned af barstolen og hen ad gulvet, indtil de står ved døren. Så åbner han den og smider hende ud på gaden.

Herefter råber han til mig, at jeg skal skride ad helvede til med min mor. Det vil jeg ikke, for jeg sidder og spiller på den enarmede.

Så råber bartenderen, at børn ikke må være der uden deres forældre. Jan har sat sig op på barstolen med ryggen til mig.

Jeg går grædende ud på gaden, hvor mor står. I det samme kommer Grethe, min gymnastiklærer, forbi. Jeg ser hende og græder højt, mens jeg siger:

»Tag mig med hjem, Grethe.«

»Lisbeth, det kan jeg jo ikke,« siger Grethe.

»Tag du bare den møgunge,« siger mor og skubber mig over mod Grethe.

Grethe tager min hånd, og vi går sammen.

Sådan slutter et kapitel i Lisbeth Zornig Andersens nyligt udkomne selvbiografi.

I episoden er hun ni år og i fuld gang med at blive lemlæstet fysisk, psykisk og seksuelt af sin alkoholiserede, mentalt svage mor og af fordrukne naboer, afstumpede mænd og ikke mindst den voldelige stedfar, Jan, der slår, så blodet sprøjter.

Kronen på værket

I 2009 udpegede daværende socialminister Karen Ellemann (V) Lisbeth Zornig Andersen til Børnerådets formand. Med sin baggrund ved hun kun alt for godt, hvad der står på spil, når hun rådgiver regeringen om børns vilkår.

Udnavnelsen til den prestigefyldte post kan ses som en symbolsk krone på værket med at bryde den sociale deroute, hun blev født ind i.

Med 'Zornig - vrede er mit mellemnavn' har Lisbeth Zornig Andersen i en alder af 43 år for

alvor lukket op for sin barndoms traumatiserende oplevelser. Og lukket dem ud.

Arbejdet med selvbiografien viste sig at være den terapiform, der manglede.

Konkret betød skriveriet, at hun slap for sine evindelige blodige mareridt. Nu har hun kun mareridt light, som hun selv siger. Uden døde. Blot med lemlæstelser.

En anden episode fra den anmelderroste bog beskriver en af stedfaderen Jans voldtægter af den da 10-årige Lisbeth Zornig Andersen. I alkoholtågerne kigger moderen passivt til, mens hun advarer kæresteren:

»Pas nu på. Hvis du gør det der, kan det bevises. Jeg melder dig fandme til politiet, din perverse stødder.«

Det rører ikke stedfaderen.

»Dig vil de sgu ikke lytte til,« snerrer han tilbage.

»Desuden har du jo selv været med.«

Kortvarig tryghed

Et krænket barns tilværelse er svær at sætte sig ind i. Med Lisbeth Zornig Andersens bog er det blevet lettere. At det også er nødvendigt, vidner de aktuelle sager fra Brønderslev, Tønder og Himmerland om.

Fælles for sagerne er, at den ekstreme, krænkende adfærd bliver en dagligdags normalitet i de familier, hvor den foregår.

Ofre var der nok af. Lisbeth Zornig Andersens brødre fik svære tilværelser. Med hende ville skæbnen det anderledes.

Lærerinden Grethe fra uden for værtshuset tog den ulykkelige pige med hjem den dag og lod hende flytte ind.

Hos hende og hendes mand oplevede Lisbeth Zornig Andersen i nogle måneder for første gang, hvordan en barndom også kan være.

Brændemærkerne fra cigaretter blev behandlet og forsvandt. Hun blev trøstet, når hun var ked af

” **Allerede som 12-årig havde jeg egen-skaber som en jægersoldat. Jeg havde opbygget et panser og kunne modstå alt. At ingen kunne lide mig, at sulte, at fryse, at blive voldtaget. Stærke smerter. Jeg var urørlig.** ”

det. På en sommerferie på en campingplads i Danmark legede hun med andre børn og havde som dem rent tøj på, mad i maven og nattesovn uden fordrukne mænd.

Indtil moderen med politiets assistance hentede sin datter tilbage til nye fornedrelser.

Kloge pædagoger

To år senere var det endeligt slut, da Lisbeth Zornig Andersen som 14-årig blev placeret på Hylleholt Husgerningsskole i Fakse Ladeplads.

»Det blev min redning. På det tidspunkt var jeg en meget utilpasset teenager med en stærkt grænseoverskridende og provokerende adfærd. Heldigvis gav pædagogerne på Hylleholt mig de rammer, der skulle til for, at jeg kunne begynde at føle tillid til omverdenen. I det hele taget var jeg heldig at få hjælp fra den rigtige slags personer på de rigtige tidspunkter. Samfundet har brugt mange penge på mig. Men jeg synes, at jeg er et eksempel på, at det kan lade sig gøre at bryde den negative sociale arv, hvis den rigtige hjælp gives,« siger hun.

Læg dertil en god begavelse. I skolen blev Lisbeth Zornig Andersen en indesluttet læsehest med topkarakterer. Ti år senere stod hun med en kandidatgrad i statsvidenskab fra Københavns Universitet i bagagen. I dag driver Lisbeth Zornig Andersen et rådgivningsfirma efter at have gjort karriere i blandt andet Codan og Danske Bank.

Med titlen som landets fremmeste forsvarer af børns rettigheder og tarv og den anmelderroste biografi er pompens fuldendt for Lisbeth Zornig Andersen. Havde statistik været lov, sad hun på et værtshus med mærker efter vold. I stedet blev hun mønsterbryder i stor skala.

Vrede som drivkraft

Zornig betyder vrede på tysk. Og dét er Lisbeth Zornig Andersen. Vred på myndighederne, der ikke gjorde nogen figur af sig, selv om de var

Imod alle odds. Lisbeth Zornig Andersen har bekæmpet den sociale tyngdelov efter en opvækst præget af vold, voldtægt og vanrøgt. Som barn var hendes sanser skærpet som hos en jægersoldat. Overlevelse fra ydmygelserne krævede viljestyrke og hårdhed.

LISBETH ZORNIG OM

... at sove:

»Jeg havde svært ved at falde i søvn med min kæreste, Mikael. Jeg kunne ikke falde i den dybe søvn, fordi jeg var på vagt. Først efter et halvt år lykkedes det. Han var nødt til at ændre sine søvnvaner, for han har altid ligget med lukket vindue, varmen tændt og i t-shirt. Men jeg karter rundt og damper som et lokomotiv i mine mareridt. Jeg varmede rummet op til kogepunktet, så han måtte vænne sig til åbent vindue og slukkede radiatorer. Jeg har altid haft voldsomme mareridt, som jeg kan huske om morgenen, men det er som om, at de er stoppet efter, at jeg har skrevet bogen.

Nu har jeg bare små hyggemareridt. I nat drømte jeg for eksempel, at en kvinde blev revet i håret, så hovedbunden løsned sig i kanten. Ikke andet. Ingen døde, blev skudt eller fik trukket tænder ud uden bedøvelse.«

LISBETH ZORNIG OM

... at se gyserfilm:

»Min kæreste er en Stephen King-type, der elsker gyserfilm. Dem gad jeg ikke se, men tænkte okay, så ser jeg en med ham. Han hoppede rundt i sofaen med angsten malet i ansigtet og måtte have en pude for hovedet. Imens sad jeg og tænkte: Okay, prøv lige at komme indenfor i mine drømme.«

LISBETH ZORNIG OM

... moderens kærestes død:

»Min mors sidste kæreste, Richard, blev mindre voldelig med årene. Han elskede at spille og gamble. Nogle gange havde de masser af penge, når han havde vundet. Han forgreb sig aldrig på mig, men var den mest voldelige af min mors mange mænd. Da han døde, ringede hun og var forfærdelig ked af det. Jeg kørte straks til Lolland, hvor de boede. Huset var fuld af folk, der drak tæt. For at give mig plads på en stol hoppede en af deres venner op i en seng i stuen, hvor Richards lig lå. Han skubbede bare Richards ben til side, og så fortsatte festen. Makabert, men morsomt.«

Vreden var min ild. For at bryde en social arv og et mønster af misbrug og overgreb skal der stor vilje til. Vreden fik mig i skole og til at studere med en manisk energi.

BLÅ BOG: LISBETH ZORNIG ANDERSEN

Født i Sydhavnen i København, 1968, opvokset på Lolland.

Mor til fem børn i alderen 10-23 år.

Cand. polit. som 25-årig.

Karriere hos Codan, Danske Bank og KMD. IT-strategisk rådgiver i eget firma.

Hendes bog: 'Zornig - vrede er mit mellemnavn', udkom 2011 på Gyldendal.

bekendt med vanrøgt. Vred på den biologiske far, der ikke forsøgte at ændre på sine børns vilkår og havde travlt med sin nye familie. Men først og fremmest vred på de voksne, der ødelagde hendes og hendes søskendes liv og sendte den sociale arv videre med en mukkerts kraft.

I form af en knytneve, et erigeret lem eller en nikotingul pillefinger.

»Vreden var min ild. For at bryde en social arv og et mønster af misbrug og overgreb skal der vilje til. Vreden fik mig i skole og til at studere med en manisk energi,« er hendes forklaring.

Det kan synes som en gåde, at ingen gjorde noget, selv om det var tydeligt, at de møgbeskidte Zornig Andersen-børn med de blå mærker, det snavsede, ildelugtende tøj, lus, vorter og flakende øjne var ved at blive ødelagt for livet.

Netop det er Lisbeth Zornig Andersens kæphest. At ingen blander sig, men vender det blinde øje til, når de oplever vanrøgt. Af frygt for konflikten, lyder hendes anklage.

Under interviewet med Jyllands-Posten på en københavnsk café minder Lisbeth Zornig Andersen om, at den slags sker hver eneste dag for hundreder eller tusindvis af børn herhjemme.

12.000 børn er fjernet fra hjemmet på grund af mishandling eller socialt og økonomisk armod, bemærker Lisbeth Zornig Andersen.

»Tænk på historierne bag.«

Angst for at blande sig

»Mange tror, at man ikke kan tillade sig at blande sig i andres liv. Herhjemme kan vi sagtens leve dør om dør med andre mennesker i årevis, kun adskilt af et gulv eller en væg, uden at hilse nogensinde,« siger Lisbeth Zornig Andersen, der bor i en treværelses lejlighed i Rødovre med de fleste af sine fem børn i alderen 10-23.

Privat er hun kæreste med journalist, tidligere chefredaktør og foredragsholder, Mikael Lindholm.

»I andre lande snakker folk på kryds og tværs og blander sig i hinandens liv. Vi har en kultur, der får os til at opføre os meget privat, selv om vi er i samme rum.«

I caféen sidder Lisbeth Zornig Andersen ved et hjørnebord med ryggen til resten af gæsterne. Det går lige. Før i tiden ville den position have været angstprovokerende. Traumerne fra barndommen er ikke nemme at skille sig af med, selv om man er kommet så langt som Lisbeth Zornig Andersen.

»Jeg følger stadig rutiner for at føle mig tryk. Mønstre, jeg opfandt som barn. Dengang kunne jeg ikke have ryggen til andre, for man vidste aldrig, hvad der kom. Men også i dag er jeg nødt til skabe ordener. Havde jeg været stresset eller nervøs i dag, ville jeg måske uden at lægge mærke til det have forsøgt at placere salt og peber og sukker og knive og gaffer, så de flugtede på lige linjer på cafébordet,« siger hun.

Skarp som en jægersoldat

Lisbeth Zornig Andersen fortæller, at hun, da hun satte sig på Café Norden på Højbro Plads, tænkte sig om to gange og blev enig med sig selv om, at hun trods alt nok ville kunne slappe af.

»Det er et opmærksomhedsproblem. Jeg har det som soldaten, der kommer hjem fra Afghanistan. Han ved godt, at der ikke ligger en snigskytte på taget af Magasin. Men han kigger alligevel op. Det er noget, jeg er nødt til at arbejde med,« siger hun.

Også privat har Lisbeth Zornig Andersen ritualer.

»Hjemme har mange ting deres bestemte pladser i en bestemt rækkefølge, og hoveddøren skal stadig tjekkes tre gange hver aften. Et eller andet sted er jeg altid på vagt. Men jeg er bevidst om det og kan heldigvis grine af det. Det er noget, jeg bliver nødt til at arbejde mere med. Jeg er tryk i min egen lille lejlighed i det der lidt skøre

miljø, jeg bor i.«

Lisbeth Zornig Andersen ser godt ud, smiler og griner meget. Hun spiser caféens store frugtsalat. Hendes barndomstraumer er blevet behandlet i årevis. Med effekt, virker det til.

Hendes fordel var en voldsom energi og en usædvanlig begavelse. Allerede som lille gennemskuede hun de voksne. Ofte forstod hun at regne farerne ud, før de kom.

»Det er gået op for mig, at jeg allerede som 12-årig havde egenskaber som en jægersoldat. Jeg havde opbygget et panser og kunne modstå alt. At ingen kunne lide mig, at sulte, at fryse, at blive voldtaget. Stærke smerter. Jeg var urørlig. Jeg havde det, som elitesoldaten bliver trænet til. Den evne til følelseløshed udvikler mange børn i min situation. Det er også en del af det, jeg kalder ilden. En fantastisk evne, som for mig blev en aggression, der blev vendt til noget positivt.«

Brødrene gik til

Lisbeth Zornig Andersens brødre havde ikke samme instinkt for overlevelse. En begik selvmord, en anden blev narkoman og en tredje har otte børn, hvoraf de fleste er eller har været anbragt.

»Jeg blev født som den, der skaber retning. Altså med lederegenskaber, på godt og ondt. Ikke fordi jeg siger, at jeg er en god leder, men jeg havner altid i lederrollen. Jeg er den, der får kontrol, skubber på og bliver ved, når de andre er ved at falde døde om af træthed. Det var mit held, at jeg blev født med den egenskab. Jeg fandt mig ikke i at blive ødelagt af mit miljø.«

Således ender historien om Lisbeth Zornig Andersen med at give både tro og håb. ■